

Ersättning från exploatering av naturresurser

De bygder som tillhandahåller naturresurser till övriga landet ska få ersättning för de intrång och olägenheter detta innebär. Det handlar om gruvor som gör oåterkalleliga ingrepp i naturen, älvar som regleras för vattenkraft där ekosystemen förstörs, vindparker som påverkar landskapsbilden samt om skogen som kalhuggs och begränsar möjligheten till exempelvis turism.

Den allt mer storskaliga exploateringen av naturresurserna ger allt mindre i fråga om jobb och pengar till lokalsamhället och minskar bygdernas attraktivitet. En kolonial struktur etableras med ökat fjärrstyrt inflytande och ägande. Det krävs storskalighet för att effektivt nyttja vissa resurser, men det ska ändå ske på ett långsiktigt hållbart sätt. Våra naturresurser ska brukas så att de bidrar till ett hållbart samhälle, med lokalt inflytande, lokal ersättning och så långt möjligt lokalt ägande.

Sverige har en extremt låg mineralavgift internationellt sett, 0,2 procent av produktionsvärdet. Trots en strikt miljölagstiftning som medför merkostnader för exploitörerna, är de sammantagna kostnaderna låga. En mineralavgift på 10 procent ger rimlig ersättning till i första hand de berörda bygderna.

Det är orimligt att bygder och kommuner som Jokkmokk och Ragunda, som levererar en betydande del av vår el från vattenkraften, ska ha bland de högsta kommunalskatterna i Sverige och ändå ständigt tvingas dra ner på servicen till medborgarna. En rättmätig del av vattenkraftens värden ska stanna i berörda bygder, kommuner och regioner och bidra till utveckling. Ett sätt är att fastighetsskatten på vattenkraftsanläggningar, cirka 6 miljarder kronor år 2014, överförs från staten till berörda områden.

Vindkraften byggs nu ut i snabb takt, tyvärr utan lagstadgad ersättning till berörda bygder. Vi förespråkar en modell där de så kallade bygdepengarna satts till minst 0,5 procent av bruttointäkten från vindkraftsproduktionen på enskild mark och 1 procent på bolagsmark. Modellen stöds av många av vindkraftens intressenter, men följs alltför sällan av exploitörerna... Lagstiftning krävs!

Avkastningen från skogen är av något annorlunda karaktär än de övriga naturresurserna. En stor del av skogen ägs av stora bolag och utbor, som ger lite tillbaka till skogsbygderna. Hur mer av skogens värde ska komma berörda bygder till godo måste ses över.

Den politiska viljan att tillförsäkra landsbygden en rättmätig ersättning från exploateringen av naturresurserna saknas. Skatteutjämningen används ofta som motargument och som kompensation. Vi ser det inte så att det ena utesluter det andra. I det ena fallet är det en ersättning för intrång i den lokala miljön och i det andra ett system för att ge landets medborgare en likvärdig service.

Vår uppmaning till politiken

- Mineralavgiften ska vara 10 procent av produktionsvärdet från gruvdriften och komma berörda bygder till godo.
- Fastighetsskatten/-avgiften från vattenkraften ska gå till berörda kommuner och regioner, det vill säga i år cirka 6 miljarder.
- Bygdepengar från vindkraften lagstadgas på minst 0,5 procent på privat mark och minst 1 procent på bolagsmark.
- Fastighetsskatten/-avgiften från vindkraften ska gå till berörd kommun.
- Utforma beskattningen av stora skogsbolag så att mer av skogens värde kommer skogsbygderna till godo.